

Świadczenie rodzicielskie

Wprowadzone w 2016 r. świadczenie rodzicielskie to nowy rodzaj świadczenia, które zapewnia wsparcie finansowe osobom zatrudnionym na podstawie umów cywilnoprawnych, studentom oraz bezrobotnym w związku z urodzeniem dziecka lub przyjęciem go na wychowanie albo objęciem go pieczą zastępczą. Przyznanie świadczenia rodzicielskiego nie jest uzależnione od dochodu rodziny, ale prawo do niego mają tylko osoby, które w okresie sprawowania opieki nad dzieckiem nie mają prawa do zasiłku macierzyńskiego.

Słowa kluczowe: świadczenie rodzicielskie, zasiłek macierzyński, umowy cywilnoprawne, studenci, osoby bezrobotne, urodzenie dziecka

Otrzymano: 4.05.2016

Zaakceptowano po recenzjach: 19.12.2016

1. Wprowadzenie

Od 1 stycznia 2016 r. na mocy ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych¹ obowiązuje nowy rodzaj świadczenia – świadczenie rodzicielskie. Prawo do tego świadczenia przysługuje od momentu urodzenia się dziecka, przyjęcia go na wychowanie lub objęcia go pieczą zastępczą. Wypłata świadczenia trwa przez taki sam okres jak okres urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego.

Świadczenie rodzicielskie nie przysługuje osobom, które mają prawo do zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia przysługującego funkcjonariuszom służb mundurowych w okresie korzystania z urlopów związanych z opieką nad dzieckiem², nawet wówczas gdy tylko jedno z rodziców ma prawo do zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia (art. 17c ust. 9 pkt 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych³). Tak więc uprawnieni do świadczenia rodzicielskiego mogą być m.in. bezrobotni, studenci, a także osoby wykonujące pracę na podstawie umów zlecenia, o ile nie są one objęte dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym, oraz osoby zatrudnione na podstawie umów o dzieło, które nie podlegają ubezpieczeniom społecznym, chyba że praca jest wykonywana na rzecz własnego pracodawcy.

Przyjęte rozwiązania są kolejnym krokiem w działaniach państwa na rzecz rozszerzania uprawnień związanych z opieką nad dzieckiem poza krąg osób ubezpieczonych (zasadniczo pracowników), czyli na osoby wykonujące pracę na podstawie umów cywilnoprawnych oraz osoby nieubezpieczone. Wcześniejsze działania to m.in. wprowadzona od 2013 r. możliwość finansowania z budżetu państwa składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne tych osób, które zrezygnowały z aktywności zawodowej, aby opiekować się dzieckiem przez okres równoważny okresom korzystania przez pracownika z urlopu macierzyńskiego, rodzicielskiego i wychowawczego⁴.

Zasadniczym celem świadczenia rodzicielskiego jest zwiększenie pomocy finansowej w związku z urodzeniem dziecka, przyjęciem go na wychowanie lub objęciem go pieczą zastępczą dla tych rodziców, którzy nie mają prawa do zasiłku macierzyńskiego. Przyznanie świadczenia rodzicielskiego nie jest uzależnione od kryterium dochodowego, można więc stwierdzić, że i w tym zakresie ustawodawca dąży do rozszerzenia kręgu osób, które mogą skorzystać z pomocy państwa w przypadku urodzenia dziecka (lub przysposobienia go bądź objęcia go pieczą zastępczą).

W niniejszym opracowaniu zostaną przeanalizowane regulacje prawne świadczenia rodzicielskiego: jego zakres podmiotowy i wysokość oraz przesłanki jego uzyskania,

¹ Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1217).

² Zob. np. art. 121a ustawy z 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jednolity: Dz.U. z 2015 r. poz. 355).

³ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 1518), dalej jako: u.s.r.

⁴ Zob. W. Witoszko, *Obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowego w okresie opieki nad dzieckiem*, „Ubezpieczenia Społeczne. Teoria i praktyka” 2015, nr 2, s. 27 i nast.

a także charakter prawny tego świadczenia na podstawie wykładni dogmatycznoprawnej. Weryfikacji zostanie poddana hipoteza, że świadczenie rodzicielskie może być traktowane jako korelat prawa do zasiłku macierzyńskiego.

2. Krąg osób uprawnionych do świadczenia rodzicielskiego

Z art. 17c ust. 1 u.ś.r. wynika, że świadczenie rodzicielskie przysługuje:

- a) matce lub ojcu,
- b) opiekunowi faktycznemu dziecka w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia przez nie 7 lat, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, do ukończenia przez nie 10 lat;
- c) rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia przez nie 7 lat, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, do ukończenia przez nie 10 lat,
- d) osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia przez nie 7 lat, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, do ukończenia przez nie 10 lat.

Katalog uprawnionych osób wskazuje, że prawo do świadczenia rodzicielskiego mają przede wszystkim rodzice nowo narodzonego dziecka. Ojciec dziecka ma prawo do świadczenia rodzicielskiego, o ile matka pobierała to świadczenie przez co najmniej 14 tygodni, a następnie zrezygnowała z pobierania go, zmarła lub zrezygnowała z opieki nad dzieckiem (art. 17c ust. 2 u.ś.r.). Ojciec powinien spełniać takie same warunki jak matka, a mianowicie nie podlegać ubezpieczeniu chorobowemu. Poza tymi wyjątkowymi sytuacjami wymienionymi w ustawie prawo do świadczenia rodzicielskiego ma zasadniczo matka dziecka. Oznacza to, że ojcu nie przysługuje samodzielne prawo do świadczenia rodzicielskiego, gdyż jego nabycie jest uzależnione od sytuacji matki. Ustawodawca nie określił jednak okoliczności, które uzasadniają to, że matka rezygnuje z opieki nad dzieckiem; może więc być to spowodowane np. stanem jej zdrowia. Przekazanie tego uprawnienia ojcu przypomina rozwiązania przyjęte w przypadku prawa do urlopu macierzyńskiego oraz związanego z nim zasiłku macierzyńskiego. Matka może zrezygnować z nich na rzecz ojca po wykorzystaniu urlopu w wymiarze co najmniej 14 tygodni po porodzie, jeżeli ojciec spełnia warunki do nabycia urlopu macierzyńskiego lub przerwie działalność zarobkową w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem (zob. art. 180 § 4 k.p. i art. 29 ust. 3 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa⁵).

⁵ Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 372), dalej jako: ustawa zasiłkowa.

Inną kategorię osób uprawnionych do świadczenia rodzicielskiego stanowią opiekunowie faktyczni dzieci, które w momencie objęcia opieką mają nie więcej niż 7 lat lub 10 lat (w zależności od sytuacji dziecka). Z art. 3 pkt 14 u.s.r. wynika, że opiekunem faktycznym dziecka jest osoba opiekująca się nim, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie tego dziecka. Oba warunki powinny być spełnione łącznie – samo wykonywanie czynności opiekuńczych nie wystarczy. Wystąpienie z wnioskiem do sądu rodzinnego jest konieczne, z orzecznictwa wynika bowiem, że stopień pokrewieństwa nie jest decydujący: w niektórych przypadkach siostra sprawująca opiekę nad bratem nie zostaje uznana za opiekuna faktycznego⁶.

Do świadczenia rodzicielskiego uprawnione są również osoby mające status osoby bezrobotnej w razie urodzenia dziecka (matka lub ojciec na ww. zasadach), przysposobienia dziecka lub przyjęcia go na wychowanie (albo wszczęcia postępowania w sprawie przysposobienia) bądź przyjęcia dziecka na wychowanie w ramach rodziny zastępczej. W ciągu okresu, przez który przysługiwałby im zgodnie z odrębnymi przepisami zasiłek macierzyński, nie mogą one zostać pozbawione statusu osoby bezrobotnej (art. 33 ust. 4g ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy⁷).

Prawo do świadczenia rodzicielskiego mogą mieć także osoby, które zgodnie z ustawą podlegają tylko dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu i zdecydowały się z niego nie korzystać. Dotyczy to (art. 11 ust. 2 w związku z art. 6 ust. 1 u.s.u.s⁸):

- osób wykonujących pracę nakładczą,
- osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, oraz osób z nimi współpracujących,
- osób prowadzących pozarolniczą działalność oraz osób z nimi współpracujących,
- osób wykonujących odpłatnie pracę na podstawie skierowania do pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania,
- duchownych.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje wówczas, gdy oboje rodzice lub opiekunowie nie mają prawa do zasiłku macierzyńskiego. Uprawnienie to może być więc przyznane, kiedy:

- obydwój rodzice są bierni zawodowo (np. ojciec pobiera rentę z tytułu niezdolności do pracy, a matka nie pracuje i nie poszukuje pracy lub gdy obydwój są bierni zawodowo i rodzina utrzymuje się tylko ze świadczeń socjalnych),
- rodzice wykonują pracę na podstawie umowy o dzieło,
- rodzice wykonują pracę na podstawie umowy zlecenia i nie przystąpili do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego,

6 Wyrok WSA w Gliwicach z 12 kwietnia 2013 r., IV SA/GI811/12, Legalis (7.06.2016); zob. też wyrok WSA w Lublinie z 31 stycznia 2013 r., II SA/Lu 913/12, Legalis (7.06.2016).

7 Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 645).

8 Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 963), dalej jako: ustawa o promocji zatrudnienia.

- rodzice są studentami,
- rodzice są osobami bezrobotnymi.

Świadczenie to może przysługiwać także osobom, które nie są zarejestrowane jako bezrobotne. W szczególności dotyczy to kobiet, które nie są aktywne zawodowo i pracują w domu na rzecz męża i dzieci. Unormowanie świadczenia rodzicielskiego wskazuje na to, że takie prawo mogą nabyć wszyscy rodzice i opiekunowie, którzy nie mają prawa do zasiłku macierzyńskiego. Jest to więc pewnego rodzaju uprawnienie o charakterze ogólnym, którego weryfikacja będzie się sprowadzała do ustalenia, czy danej osobie nie przysługuje zasiłek macierzyński lub uposażenie w okresie opieki nad dzieckiem⁹.

Z uzasadnienia projektu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych i niektórych innych ustaw¹⁰ wynika, że jej celem jest rozszerzenie kręgu osób i rodzin, które mogłyby korzystać ze świadczeń pieniężnych związanych z urodzeniem dziecka i opieką nad nim, dopóki nie ukończy ono pierwszego roku życia, z jakich korzystają rodzice mający status pracownika.

Porównując świadczenie rodzicielskie do zasiłku macierzyńskiego, należy stwierdzić, że krąg osób uprawnionych do tych świadczeń jest dość podobny. Zasiłek macierzyński przysługuje bowiem matce lub ojcu dziecka, rodzinie zastępczej oraz osobom przysposabiającym. Różnica polega na tym, że prawo do zasiłku macierzyńskiego może przysługiwać także członkowi najbliższej rodziny, nie zaś opiekunowi faktycznemu dziecka, jak w przypadku świadczenia rodzicielskiego (zob. art. 29 ustawy zasiłkowej). Przepisy ustawy zasiłkowej nie definiują terminu „osoba najbliższa”¹¹, ale powinna to być osoba ubezpieczona, która uzyskała prawo do urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego albo urlopu rodzicielskiego bądź przerwała działalność zarobkową w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem (art. 29 ust. 5 tej ustawy). Pomocne może być odwołanie się do pojęcia członków rodziny uregulowanego w art. 32 ust. 2 tej ustawy. Wynika z niego, że za członków rodziny uważa się małżonka, rodziców, rodzica dziecka, ojczyma, macochę, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli w okresie sprawowania opieki pozostają z ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym. Oznacza to, że o zaliczeniu danej osoby do członków rodziny nie decyduje tylko stopień pokrewieństwa – istotnym kryterium jest też pozostawanie we wspólnym gospodarstwie domowym, które obejmuje wspólnotę ekonomiczną, osobistą oraz poczucie bliskości i wspólności¹².

9 Z. Snażyk, *Opinia prawna do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw*, druk sejmowy nr 3335 (Sejm VII kadencji), s. 4, <http://orka.sejm.gov.pl/rexdomk7.nsf/Opdodr?OpenPage&nr=3335> (7.06.2016).

10 Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 3335 (Sejm VII kadencji), <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?nr=3335> (7.06.2016).

11 Zob. B. Godlewska-Bujok, *Uprawnienia związane z rodzicielstwem – nowa odłona*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2015, nr 9, s. 18.

12 Wyrok SN z 13 kwietnia 2005 r., IV CK 648/04, OSNC z 2006 r. nr 3, poz. 54. Zob. K. Kulig, *Członek najbliższej rodziny jako osoba nabywająca uprawnienia związane z rodzicielstwem*, „Monitor Prawa Pracy” 2016, nr 3, s. 138.

3. Okres pobierania świadczenia rodzicielskiego

Świadczenie rodzicielskie przysługuje przez okres wynoszący od 52 do 71 tygodni – w zależności od liczby dzieci urodzonych przy jednym porodzie bądź przysposobionych lub objętych opieką w tym samym czasie (zob. tabela 1).

Tabela 1. Okres, przez jaki przysługuje świadczenie rodzicielskie, a liczba dzieci

Liczba dzieci urodzonych przy jednym porodzie bądź przysposobionych albo objętych opieką w tym samym czasie	Okres, przez jaki przysługuje świadczenie
1	52 tygodnie
2	65 tygodni
3	67 tygodni
4	69 tygodni
≥5	71 tygodni

Źródło: oprac. własne na podst. art. 17c ust. 3 u.ś.r.

Okres pobierania świadczenia rodzicielskiego odpowiada długości urlopu macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego przysługującego pracownikowi, a także związanego z nim okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego (por. art. 180 i art. 182^{1a} k.p., art. 29a ustawy zasiłkowej).

Według art. 17c ust. 4 u.ś.r. świadczenie rodzicielskie przysługuje od dnia:

- 1) porodu – w przypadku matki albo ojca dziecka,
- 2) objęcia dziecka opieką albo przysposobienia, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 7 roku życia, a w przypadku dziecka, któremu odroczone obowiązek szkolny, nie dłużej niż do ukończenia przez nie 10 roku życia – dotyczy to opiekuna faktycznego dziecka lub rodziny zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, albo osoby, która przysposobiła dziecko.

Prawo do świadczenia rodzicielskiego ustala się, począwszy od miesiąca urodzenia lub przysposobienia dziecka, a w przypadku opiekunów dziecka – od miesiąca objęcia dziecka opieką, jeżeli wniosek o ustalenie prawa do świadczenia rodzicielskiego został złożony w ciągu 3 miesięcy od dnia urodzenia, przysposobienia albo objęcia dziecka opieką. Jeśli wniosek został złożony po terminie, nie później jednak niż w okresie 52 tygodni (lub w wydłużonym okresie ze względu na większą liczbę dzieci), prawo do świadczenia rodzicielskiego ustala się od miesiąca, w którym wpłynął wniosek (art. 24 ust. 9 u.ś.r.). Można więc przyjąć, że świadczeniem rodzicielskim objęci są również rodzice, których dzieci urodziły się przed 1 stycznia 2016 r., jeśli nie minęły jeszcze 52 tygodnie od urodzenia dziecka albo więcej w przypadku

cięży mnogiej. Rodzice ci są uprawnieni do otrzymywania świadczenia rodzicielskiego za okres od 1 stycznia 2016 r. do momentu, gdy upłynie oznaczony czas od porodu albo przysposobienia bądź objęcia opieką.

4. Wysokość świadczenia rodzicielskiego

Świadczenie rodzicielskie przysługuje zwykle w wysokości 1000 zł miesięcznie. Inaczej jest w przypadku kobiety, która urodziła dziecko w okresie, gdy pobierała zasiłek dla bezrobotnych (przez 180 dni lub 365 dni), lub w ciągu miesiąca po zakończeniu tego okresu, lub w okresie przedłużenia zasiłku dla bezrobotnych (przedłuża się go o czas, przez jaki przysługiwałby jej zasiłek macierzyński). W takiej sytuacji świadczenie rodzicielskie przysługuje jednemu z rodziców, a jego wysokość jest równa różnicy między kwotą pełnego świadczenia rodzicielskiego a kwotą pobieranego przez kobietę zasiłku dla bezrobotnych pomniejszonego o zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych. Z kolei kwotę przysługującą za niepełny miesiąc ustala się, dzieląc kwotę świadczenia przez liczbę wszystkich dni kalendarzowych w tym miesiącu, a wynik mnoży się przez liczbę dni kalendarzowych, za które świadczenie przysługuje. Ostateczną kwotę świadczenia zaokrągla się do 10 groszy w górę (art. 17c ust. 5–7 u.ś.r. w związku z art. 73 ustawy o promocji zatrudnienia).

Osoba uprawniona może otrzymać tylko jedno świadczenie rodzicielskie w tym samym czasie, niezależnie od liczby wychowywanych dzieci. Na jedno dziecko przysługuje tylko jedno świadczenie rodzicielskie (art. 17c ust. 8 u.ś.r.).

Wysokość świadczenia rodzicielskiego została ustalona w ustawie w sposób sztywny. Nie powiązano jej np. z kryterium dochodowym, kosztami utrzymania dziecka czy wysokością minimum socjalnego, podczas gdy system świadczeń rodzinnych (a świadczenie rodzicielskie do nich należy) co do zasady opiera się na wskaźnikach odwołujących się do poziomu życia rodzin i budżetów gospodarstw domowych. Świadczenie rodzicielskie wydaje się bardzo wysokie na tle innych świadczeń rodzinnych, ale jednocześnie ma charakter krótkoterminowy¹³. Nie podlega przy tym procedurze weryfikacji kwot świadczeń rodzinnych, o której mowa w art. 18 i art. 19 u.ś.r., związanej ze sprawdzeniem kwoty kryterium dochodowego oraz odpowiadającej mu kwoty świadczenia.

Wysokość zasiłku macierzyńskiego jest natomiast ustalana na innych zasadach. Za okres urlopu macierzyńskiego, ojcowskiego oraz przez pierwsze 6 tygodni urlopu rodzicielskiego rodzic może skorzystać z zasiłku macierzyńskiego w wysokości 100% podstawy wymiaru, a przez pozostały okres urlopu rodzicielskiego w wysokości 60%

¹³ B. Kłos, *Opinia merytoryczna do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw*, druk sejmowy nr 3335 (Sejm VII kadencji), s. 22–23, <http://orka.sejm.gov.pl/rexdomk7.nsf/Opdodr?OpenPage&nr=3335> (7.06.2016).

podstawy wymiaru. Można także pobierać zasiłek w wysokości 80% podstawy wymiaru przez okres wszystkich tych urlopów (art. 31 ustawy zasiłkowej)¹⁴. Podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym zaistniała przesłanka do wypłaty tego zasiłku (art. 36 w związku z art. 47 ustawy zasiłkowej).

5. Wyłączenie prawa do świadczenia rodzicielskiego

Zgodnie z art. 17c ust. 9 u.ś.r. świadczenie rodzicielskie nie przysługuje, jeżeli:

- co najmniej jedno z rodziców dziecka, opiekun faktyczny dziecka lub rodzina zastępcza otrzymują zasiłek macierzyński lub uposażenie za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego lub okres urlopu rodzicielskiego,
- dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej – w przypadku matki albo ojca dziecka bądź osoby, która przysposobiła dziecko,
- osoba ubiegająca się o świadczenie rodzicielskie lub osoba pobierającą świadczenie rodzicielskie nie sprawuje lub zaprzestała sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, w tym w związku z zatrudnieniem lub wykonywaniem innej pracy zarobkowej, które uniemożliwiają sprawowanie tej opieki,
- w związku z wychowywaniem tego samego dziecka lub w związku z opieką nad tym samym dzieckiem jest już ustalone prawo do świadczenia rodzicielskiego, dodatku do zasiłku rodzinnego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna,
- matce albo ojcu dziecka, opiekunowi faktycznemu dziecka bądź rodzinie zastępczej lub osobie, która przysposobiła dziecko, przysługuje za granicą świadczenie o charakterze podobnym do świadczenia rodzicielskiego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

W razie zbiegu prawa do kilku świadczeń rodzinnych, takich jak świadczenie rodzicielskie, dodatek do zasiłku rodzinnego, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy lub zasiłek dla opiekuna, przysługuje tylko jedno z nich – to, które wybierze osoba uprawniona (art. 27 ust. 5 u.ś.r.). Jest to korzystne rozwiązanie dla osoby uprawnionej, ponieważ o wyborze rodzaju świadczenia nie decyduje fakt, że wniosek o przyznanie określonego rodzaju świadczenia został złożony wcześniej. Oznacza to także,

¹⁴ Zob. A. Przybyłowicz, *Regulacja prawna zasiłku macierzyńskiego po dniu 1 stycznia 2016 r.* [w:] *Uprawnienia pracowników związane z rodzicielstwem w świetle przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych*, red. J. Czerniak-Swędzioł, Warszawa 2016, s. 128 i nast.

że świadczenie rodzicielskie nie może być łączone z innymi świadczeniami rodzinnymi, nawet jeśli do świadczeń rodzinnych uprawniony jest drugi rodzic lub opiekun (art. 17c ust. 9 pkt 4 u.ś.r.).

Wyłączenie prawa do świadczenia rodzicielskiego dotyczy także sytuacji, gdy jednemu z rodziców przysługuje zasiłek macierzyński lub uposażenie w okresie urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego. Innymi słowy, świadczenie rodzicielskie może zostać wypłacone tylko wówczas, gdy obydwój rodzice nie mają prawa do zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia za okres urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego i okres urlopu rodzicielskiego.

Prawo do świadczenia rodzicielskiego jest również wyłączone, gdy dochodzi do rezygnacji z opieki nad dzieckiem lub zostało ono umieszczone w pieczy zastępczej albo gdy osoba ubiegająca się o świadczenie rodzicielskie lub je pobierająca nie sprawuje osobistej opieki nad dzieckiem. Osoba uprawniona do świadczeń ma obowiązek niezwłocznie poinformować organ wypłacający te świadczenia o okolicznościach, które mają wpływ na prawo do tego świadczenia (art. 25 u.ś.r.).

Natomiast wyłączenie prawa do zasiłku macierzyńskiego następuje z powodu innych okoliczności: gdy ubezpieczonemu przysługuje wynagrodzenie za ten okres oraz w czasie urlopu bezpłatnego, tymczasowego aresztowania lub odbywania kary pozbawienia wolności (art. 31 ust. 2 w związku z art. 12 ustawy zasiłkowej). Okresy wymienione jako trzy ostatnie są bowiem objęte ubezpieczeniem chorobowym.

6. Charakter prawny świadczenia rodzicielskiego

Mając na uwadze omówione zasady przyznawania świadczenia rodzicielskiego, należy stwierdzić, że uzupełnia ono obowiązujący system świadczeń rodzinnych oraz system świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w ten sposób, że jest ono świadczeniem przysługującym w razie urodzenia dziecka lub przyjęcia go na wychowanie. Świadczenie rodzicielskie przysługuje przez okres 52 tygodni (12 miesięcy), w przypadku zaś ciąży mnogiej nawet do 71 tygodni, czyli analogicznie do okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego.

Prawo do zasiłku macierzyńskiego przysługuje nie tylko pracownikom, ale także innym ubezpieczonym, którzy objęci są ubezpieczeniem chorobowym (sami opłacają składki na to ubezpieczenie), np. niektórym zleceniobiorcom lub przedsiębiorcom. Natomiast świadczenie rodzicielskie przyznawane jest osobom, które temu ubezpieczeniu nie podlegają ani przymusowo, ani dobrowolnie.

W przypadku obu rodzajów świadczeń podobny jest krąg osób uprawnionych: są to rodzice, osoby przysposabiające oraz inne osoby sprawujące opiekę nad dzieckiem.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje w związku z urodzeniem dziecka lub przyjęciem na wychowanie – podobnie jak zasiłek macierzyński, gdy rodzice korzystają z urlopów związanych z urodzeniem dziecka oraz z tytułu sprawowania nad nim opieki.

Wymienione cechy świadczenia rodzicielskiego pozwalają stwierdzić, że konstrukcja i zasady jego przyznawania odwzorowują podstawowe zasady obowiązujące przy urloпах i zasiłkach macierzyńskich¹⁵, takie jak:

- osoby uprawnione – matka, ojciec, osoba przysposabiająca dziecko, opiekun faktyczny (którym może być najbliższy członek rodziny), rodzic zastępczy;
- okres wypłaty świadczenia – odpowiadający okresowi ustalonym przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz okres urlopu rodzicielskiego;
- obowiązkowe pobieranie świadczenia przez matkę przez 14 tygodni;
- prawo ojca do świadczenia, jeśli matka zrezygnuje ze świadczenia po 14 tygodniach korzystania z niego, umrze lub porzuci dziecko;
- dzień, od którego przysługuje świadczenie – dzień urodzenia się dziecka lub objęcia go opieką bądź przysposobienia go.

Pojawia się więc pytanie, czy charakter prawny świadczenia rodzicielskiego jest podobny do zasiłku macierzyńskiego. Pierwszoplanową cechą zasiłku macierzyńskiego jest to, że jest on świadczeniem pieniężnym wypłacanym w ramach społecznego ubezpieczenia chorobowego. Ciężar finansowania tego ubezpieczenia ponoszą sami ubezpieczeni, którzy opłacają składki na wyodrębniony fundusz stanowiący część Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Kolejną jego cechą jest to, że jest powiązany z urlopem macierzyńskim, ponieważ przysługuje przez okres równy długości tego urlopu.

Cel przyznania zasiłku macierzyńskiego pozostaje kwestią sporną. Powszechnym poglądem jest stanowisko, że zasiłek ma zrekompensować utracony dochód wynikający z dezaktywacji zarobkowej spowodowanej porodem oraz potrzebą pielęgnacji niemowlęcia lub koniecznością sprawowania opieki nad małym dzieckiem przyjętym na wychowanie¹⁶. Jednak zmiany w zakresie uprawnień rodzicielskich, w tym rozszerzenie prawa do zasiłku macierzyńskiego, spowodowały, że jest on dziś świadczeniem chroniącym nie tylko następstwa porodu i połogu, ale także macierzyństwo i ojcostwo, czyli szerzej rzecz ujmując – rodzicielstwo. Przesłanką ochrony jest zaś zapewnienie możliwości godzenia obowiązków rodzinnych ubezpieczonych obu płci z aktywnością zarobkową.

¹⁵ Zob. uzasadnienie projektu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?nr=3335> (7.06.2016).

¹⁶ H. Kasińska, *Urlopy i zasiłki macierzyńskie po zmianach*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2002, nr 3, s. 19; B. Kłos, *op. cit.*, s. 20. Na temat celu przyznania zasiłku macierzyńskiego zob. też: Ł. Prasolek [w:] *Społeczne ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe. Komentarz*, red. M. Gersdorf, B. Gudowska, Warszawa 2012, s. 562 i nast.; A. Ślązak [w:] *Meritum. Ubezpieczenia społeczne 2016*, red. J. Kuźniar, Warszawa 2016, s. 388 i nast.; I. Jędrasik-Jankowska, *Pojęcia i konstrukcje prawne ubezpieczenia społecznego*, Warszawa 2016, s. 222; A. Radziśław, *Ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Komentarz*, Warszawa 2016 r., s. 143 i nast.; B. Bury podkreśla, że zasiłek macierzyński jest świadczeniem rekompensującym brak dochodów (B. Bury, *Prawo ojca dziecka niebędącego pracownikiem do realizacji uprawnień rodzicielskich związanych z urlopem macierzyńskim*, „Monitor Prawa Pracy” 2016, nr 5, s. 247).

Można więc powiedzieć, że nazwa „zasiłek macierzyński” obejmuje różne zasiłki o odmiennych celach. Nie są to tylko świadczenia z tytułu macierzyństwa, ojcostwa lub ogólnie rodzicielstwa (np. zasiłek dla członka najbliższej rodziny innego niż rodzic) wypłacane w związku z wystąpieniem zdarzenia losowego. Przesłanką wypłaty świadczenia może być też konieczność godzenia pracy z obowiązkiem opieki nad niemowlęciem i jego pielęgnacji, a niekiedy jedynie wsparcie rodziny w wypełnianiu przez nią jej funkcji społecznych¹⁷.

Obecny kształt regulacji prawa do zasiłku macierzyńskiego skłania do wniosku, że jest ono przyznawane z tytułu macierzyństwa, a nie na wypadek jego skutków w sferze aktywności zawodowej ubezpieczonego i możliwości zarobkowania. Prawo do zasiłku macierzyńskiego uwzględnia też potrzeby dziecka, ponieważ ma zapewnić mu opiekę i pielęgnację w początkowym okresie życia, a w razie przyjęcia starszego dziecka na wychowanie w ramach rodziny zastępczej – zaadaptowanie się do nowej sytuacji. W przypadku zasiłku macierzyńskiego związanego z urlopem ojcowskim jego zasadniczym celem jest pogłębienie więzi z dzieckiem. Okoliczności, w których przysługuje zasiłek macierzyński, ukazują więc niejednorodne przeznaczenie omawianego świadczenia¹⁸.

W związku z omówionymi zmianami wypłacanie zasiłków macierzyńskich z funduszu chorobowego należy podać w wątpliwość, gdyż chronionym ryzykiem nie jest już niezdolność do pracy ze względu na stan zdrowia. Charakter zasiłków macierzyńskich jest teraz bliższy świadczeniom rodzinnym¹⁹. Skłania to do określenia na nowo ryzyka ubezpieczeniowego objętego ochroną, którym aktualnie powinna być ochrona rodzicielstwa²⁰.

W literaturze przedmiotu wskazywane są jeszcze dwie inne funkcje zasiłku macierzyńskiego: bezwzględna ochrona zdrowia matki (przepisy nie pozwalają kobiecie zrezygnować z urlopu wcześniej niż po upływie 8 tygodni od porodu) oraz prawo dziecka do opieki ze strony co najmniej jednego rodzica lub innego członka rodziny²¹. Prawo do zasiłku macierzyńskiego nie będzie więc dotacją z tytułu rodzicielstwa, ale wsparciem udzielanym przez państwo w celu zagwarantowania dziecku opieki – na tym m.in. polega wypełnianie przez państwo funkcji opiekuńczej wobec rodziny. Skoro zarówno urlop, jak i zasiłek wynikają z prawa dziecka do opieki, rodzic korzystający z tych uprawnień

17 R. Babińska-Górecka, *Ewolucja funkcji zasiłku macierzyńskiego (uwagi na tle ostatnich zmian przesłanek nabycia prawa do zasiłku macierzyńskiego dla ubezpieczonego ojca dziecka)*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2015, nr 11, s. 13 i nast.

18 E. Mazurczak-Jasińska, K. Stopka, *O charakterze i funkcjach zasiłku macierzyńskiego dla ubezpieczonego ojca dziecka* [w:] *Księga dla naszych kolegów. Prace prawnicze poświęcone pamięci doktora Andrzeja Ciska, doktora Zygmunta Masternaka, doktora Marka Zagrosika*, red. J. Mazurkiewicz, Wrocław 2013, s. 329.

19 B. Wagner, *Z problematyki równości w ubezpieczeniach społecznych* [w:] *Aksjologiczne podstawy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych*, red. M. Skąpski, K. Ślebza, Poznań 2014, s. 240.

20 L. Mitrus, *Prawo do zasiłku macierzyńskiego w świetle nowelizacji kodeksu pracy i ustawy zasiłkowej (analiza zmian i postulaty de lege ferenda)* [w:] *Uprawnienia pracowników związane z rodzicielstwem w świetle przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych*, red. J. Czerniak-Swędzioł, Warszawa 2016, s. 100.

21 A. Sobczyk, *Prawo dziecka do opieki rodziców jako uzasadnienie dla urlopu i zasiłku macierzyńskiego*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2015, nr 9, s. 11 i nast.

powinien całkowicie poświęcić się opiece, bez możliwości zarobkowania. Jeżeli chce i woli zarabiać pieniądze, powinien tracić prawo do świadczeń rodzinnych²².

Świadczenie rodzicielskie z kolei może być przyznane osobom nieobjętym systemem ubezpieczeń społecznych albo tym, które podlegają tylko ubezpieczeniom emerytalno-rentowym, a nie są objęte ubezpieczeniem chorobowym. Jest świadczeniem rodzinnym i jest wypłacane z budżetu państwa (art. 2 pkt 5 i art. 33 u.ś.r.). Przesądza to o jego charakterze prawnym – jest świadczeniem z zaopatrzenia społecznego, podobnie jak pozostałe świadczenia wypłacane z systemu świadczeń rodzinnych finansowanych przez państwo. Oznacza to, że przyznanie tych świadczeń nie jest związane z podleganiem ubezpieczeniom społecznym, gdyż są wypłacane z systemu bezskładkowego.

W literaturze przedmiotu podkreśla się, że ustawa o świadczeniach rodzinnych tworzy odrębny od pomocy społecznej system pozaubezpieczeniowych świadczeń, które mają na celu wspieranie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Ustawa ta w sposób kompleksowy normuje problematykę związaną z pomocą rodzinie. Podstawowym celem tej regulacji jest określenie trybu uzyskiwania przez rodziny znajdujące się w niedostatku pomocy w zakresie wychowania i kształcenia dzieci, opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi, jak również uzyskania wsparcia materialnego²³.

W przypadku osób wykonujących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych przyznanie świadczenia rodzicielskiego w okresie opieki nad dzieckiem może zastępować utracone dochody. Wypada jednak zauważyć, że aby mieć prawo do świadczenia rodzicielskiego, nie trzeba rezygnować z pracy wykonywanej na podstawie umów cywilnoprawnych, jednak gdy świadczona praca uniemożliwia sprawowanie opieki nad dzieckiem, jest to podstawa, by odebrać to świadczenie. Tak więc przyznanie świadczenia rodzicielskiego może być w niewielkim stopniu związane z rekompensatą utraconego dochodu uzyskiwanego z pracy, kiedy rodzic rezygnuje z niej, by sprawować opiekę nad dzieckiem.

Jedną z funkcji świadczenia rodzicielskiego może być zapewnienie środków utrzymania osobie uprawnionej oraz jej dziecku w okresie sprawowania nad nim opieki (w szczególności dotyczy to studentów, osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku oraz innych nieubezpieczonych). Może to skłonić takie osoby do podjęcia decyzji o rodzicielstwie. Świadczenie rodzicielskie, które jest przeznaczone dla rodziców opiekujących się małoletnimi dziećmi, ujawnia, że ustawodawca dostrzega konieczność udzielenia im pomocy niezależnie od tego, czy są objęci ubezpieczeniami emerytalno-rentowymi. Należy przy tym podkreślić, że świadczenie rodzicielskie jest udzielane osobom w trudnej sytuacji materialnej – posiadanie prawa do świadczeń z tytułu rodzicielstwa przez drugie z rodziców uniemożliwia uzyskanie tego świadczenia.

Zasady przekazywania opieki nad dzieckiem między rodzicami są takie same jak w przypadku zasiłku macierzyńskiego: pierwszeństwo w sprawowaniu opieki ma matka dziecka. Po upływie określonego czasu może ona przekazać opiekę nad dzieckiem jego ojcu.

22 K. Kulig, *Urlop rodzicielski – analiza problemowa*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2016, nr 3, s. 16.

23 J. Kaleta [w:] *Meritum. Ubezpieczenia społeczne 2016*, red. J. Kuźniar, Warszawa 2016, s. 595, 599.

Znamienna jest także nazwa omawianego świadczenia – „świadczenie rodzicielskie” – która ujawnia, że jego celem jest udzielenie wsparcia rodzicom (a więc matce i ojcu) w związku z opieką nad dzieckiem.

Reasumując, należy stwierdzić, że świadczenie rodzicielskie ma wiele elementów podobnych do zasiłku macierzyńskiego. Można także przyjąć, że oba rodzaje świadczeń mają podobne funkcje związane z ochroną rodzicielstwa, polegające na udzieleniu wsparcia materialnego matce oraz ojcu (niekiedy innemu członkowi najbliższej rodziny) w okresie sprawowania opieki nad dzieckiem. Natomiast podstawową różnicą między tymi świadczeniami jest źródło ich finansowania: jedno ma charakter ubezpieczeniowy (zasiłek macierzyński), drugie – zaopatrzeniowy (świadczenie rodzicielskie).

Biorąc pod uwagę wiele cech wspólnych obu rodzajów świadczeń, można stwierdzić, że świadczenie rodzicielskie jest pewnego rodzaju korelatem prawa do zasiłku macierzyńskiego. Potwierdza to także zamiar ustawodawcy ujawniony w projekcie ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa z 2014 r.²⁴, który przewidywał prawo do zasiłku macierzyńskiego dla osób nieubezpieczonych na zasadach podobnych do prawa do świadczenia rodzicielskiego uregulowanego w obecnie obowiązującej ustawie o świadczeniach rodzinnych. Kwota zasiłku dla nieubezpieczonych miała być wyższa i wynosić 1200 zł miesięcznie. Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy, zamiarem ustawodawcy było stworzenie równego dostępu do świadczeń socjalnych przysługujących z tytułu rodzicielstwa i zapewnienie wsparcia osobom, które dotychczas nie miały do nich prawa, m.in. osobom zatrudnionym na podstawie umów cywilnoprawnych, osobom bezrobotnym i studentom.

Warto zauważyć, że ustawodawca podejmuje wiele działań na rzecz wspierania rodziców oraz promocji rodzicielstwa. W 2016 r. wprowadzono nowe rozwiązanie w zakresie materialnego wsparcia rodzin: świadczenie wychowawcze. Według art. 4 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci²⁵ ma ono częściowo pokrywać wydatki związane z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych, do ukończenia przez nie 18 roku życia. Świadczenie to przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka. Przyznawane jest w wysokości 500 zł miesięcznie na dziecko w rodzinie, niezależnie od osiąganego przez rodzinę dochodu (wyjątek stanowi świadczenie wychowawcze przysługujące na rzecz pierwszego dziecka, które jest przyznawane tylko wtedy, gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 800 zł; por. art. 5 ust. 3 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci).

Omówione w artykule świadczenie rodzicielskie służy podobnemu celowi co świadczenie wychowawcze: udzieleniu pomocy finansowej rodzicom (opiekunom) w okresie, gdy sprawują opiekę nad dzieckiem, bez względu na osiągnięte przez nich docho-

24 Projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, druk sejmowy nr 3199 (Sejm VII kadencji), <http://orka.sejm.gov.pl/Druki7ka.nsf/0/A8121764ACFFE97AC1257DFD00474F3D/%24File/3199.pdf> (7.06.2016).

25 Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. poz. 195).

dy. Przy czym okres pobierania świadczenia rodzicielskiego jest znacznie ograniczony – do czasu trwania urlopu macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego. Prawo do niego podlega jednak wyłączeniu, jeżeli rodzicom zostało przyznane świadczenie wychowawcze.

7. Podsumowanie

Wprowadzenie nowego rodzaju świadczenia przysługującego w związku z opieką nad dzieckiem – świadczenia rodzicielskiego – poszerzyło krąg osób uprawnionych do korzystania z pomocy państwa z tytułu urodzenia albo przysposobienia dziecka. Zmiany wprowadzone do ustawy o świadczeniach rodzinnych ujawniają, że celem ustawodawcy jest wyrównanie uprawnień pozostałych rodziców z uprawnieniami tych, którzy korzystają z powszechnego systemu ubezpieczeniowego w zakresie pomocy państwa udzielanej po urodzeniu dziecka²⁶.

Wątpliwości wzbudza wypłata świadczenia rodzicielskiego osobom pracującym na podstawie umowy zlecenia albo prowadzącym działalność pozarolniczą, którzy mogliby otrzymać zasiłek macierzyński z ubezpieczenia chorobowego, o ile by do niego przystąpili. Istotne jest tutaj kształtowanie społecznych postaw przezorności i własnej odpowiedzialności oraz zachowanie zasady obowiązującej w zabezpieczeniu społecznym: zaspokajania potrzeb najpierw w ramach uprawnień z ubezpieczeń społecznych (ubezpieczenia chorobowego), a dopiero potem z zabezpieczenia społecznego i na końcu z pomocy społecznej. Jest to tym bardziej zasadne, że urodzenie dziecka jest sytuacją przewidywalną i opłacenie jednej składki w najniższej wysokości daje tym osobom prawo do zasiłku w kwocie przewyższającej świadczenie rodzicielskie²⁷.

Brak kryterium dochodowego przy uzyskiwaniu prawa do świadczenia rodzicielskiego i pominięcie procedury weryfikacji tego prawa powodują, że jest ono świadczeniem przyznawanym na korzystniejszych zasadach niż pozostałe świadczenia rodzinne. Tym, co łączy świadczenie rodzicielskie oraz pozostałe rodzaje świadczeń rodzinnych, jest źródło ich finansowania, którym są środki z budżetu państwa. Są więc finansowane z systemu bezskładkowego.

Porównując świadczenie rodzicielskie do niedawno wprowadzonego świadczenia wychowawczego, wypada zauważyć, że oba przysługują rodzicom niezależnie od osiągniętych przez nich dochodów oraz od tego, czy w związku ze sprawowaniem opieki nad dzieckiem rodzic zaprzestał działalności zarobkowej.

Świadczenie rodzicielskie wykazuje największe podobieństwo do zasiłku macierzyńskiego, nie tylko w zakresie elementów konstrukcyjnych, ale także spełnianych funkcji. Jedną z nich jest ochrona rodzicielstwa, polegająca na udzieleniu wsparcia finansowego

²⁶ Zob. L. Mitrus, *op. cit.*, s. 102.

²⁷ B. Kłos, *op. cit.*, s. 20.

matce oraz ojcu (niekiedy innemu członkowi najbliższej rodziny) w okresie sprawowania opieki nad dzieckiem. Świadczenie rodzicielskie to kolejny element polityki prorodzinnej państwa, które dąży do promocji rodzicielstwa oraz stworzenia ułatwień w opiece nad dzieckiem.

dr Wioletta Witoszko
Uniwersytet w Białymstoku,
Wydział Prawa

ŹRÓDŁA

- Babińska-Górecka R., *Ewolucja funkcji zasiłku macierzyńskiego (uwagi na tle ostatnich zmian przestanek nabycia prawa do zasiłku macierzyńskiego dla ubezpieczonego ojca dziecka)*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2015, nr 11.
- Bury B., *Prawo ojca dziecka niebędącego pracownikiem do realizacji uprawnień rodzicielskich związanych z urlopem macierzyńskim*, „Monitor Prawa Pracy” 2016, nr 5.
- Godlewska-Bujok B., *Uprawnienia związane z rodzicielstwem – nowa odłona*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2015, nr 9.
- Jędrasik-Jankowska I., *Pojęcia i konstrukcje prawne ubezpieczenia społecznego*, Warszawa 2016.
- Kaleta J. [w:] *Meritum. Ubezpieczenia społeczne 2016*, red. J. Kuźniar, Warszawa 2016.
- Kasińska H., *Urlopy i zasiłki macierzyńskie po zmianach*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2002, nr 3.
- Kłos B., *Opinia merytoryczna do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw*, druk sejmowy nr 3335 (Sejm VII kadencji), <http://orka.sejm.gov.pl/rexdomk7.nsf/Opdodr?OpenPage&nr=3335> (7.06.2016).
- Kulig K., *Członek najbliższej rodziny jako osoba nabywająca uprawnienia związane z rodzicielstwem*, „Monitor Prawa Pracy” 2016, nr 3.
- Kulig K., *Urlop rodzicielski – analiza problemowa*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2016, nr 3.
- Mazurczak-Jasińska E., Stopka K., *O charakterze i funkcjach zasiłku macierzyńskiego dla ubezpieczonego ojca dziecka* [w:] *Księga dla naszych kolegów. Prace prawnicze poświęcone pamięci doktora Andrzeja Ciska, doktora Zygmunta Masternaka, doktora Marka Zagrosika*, red. J. Mazurkiewicz, Wrocław 2013.
- Mitrus L., *Prawo do zasiłku macierzyńskiego w świetle nowelizacji kodeksu pracy i ustawy zasiłkowej (analiza zmian i postulaty de lege ferenda)* [w:] *Uprawnienia pracowników związane z rodzicielstwem w świetle przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych*, red. J. Czerniak-Swędzioł, Warszawa 2016.
- Prasolek Ł. [w:] *Społeczne ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe. Komentarz*, red. M. Gersdorf, B. Gudowska, Warszawa 2012.
- Przybyłowicz A., *Regulacja prawna zasiłku macierzyńskiego po dniu 1 stycznia 2016 r.* [w:] *Uprawnienia pracowników związane z rodzicielstwem w świetle przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych*, red. J. Czerniak-Swędzioł, Warszawa 2016.

- Radziśław A., *Ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Komentarz*, Warszawa 2016.
- Snażyk Z., *Opinia prawna do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw*, druk sejmowy nr 3335 (Sejm VII kadencji), <http://orka.sejm.gov.pl/rexdomk7.nsf/Opdodr?OpenPage&nr=3335> (7.06.2016).
- Sobczyk A., *Prawo dziecka do opieki rodziców jako uzasadnienie dla urlopu i zasiłku macierzyńskiego*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2015, nr 9.
- Ślązak A. [w:] *Meritum. Ubezpieczenia społeczne 2016*, red. J. Kuźniar, Warszawa 2016.
- Wagner B., *Z problematyki równości w ubezpieczeniach społecznych* [w:] *Aksjologiczne podstawy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych*, red. M. Skąpski, K. Ślęzak, Poznań 2014.
- Witoszko W., *Obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowego w okresie opieki nad dzieckiem*, „Ubezpieczenia Społeczne. Teoria i praktyka” 2015, nr 2.

Parental benefit

The parental benefit introduced in 2016 is a new form of benefit payment which guarantees financial support for individuals employed on the basis of mandatory agreements, students, as well as the unemployed and is connected with the birth of a child or the adoption of a child to bring it up or with providing a child with foster care. The giving of parental benefit is not means tested though the right to such a benefit is only given to those who during the period of providing care for a child did not have the right to maternity benefit payments.

Key words: parental benefit, maternity benefit, mandatory agreements, students, the unemployed, having a baby